

EDINOST

(UNITY.)

Izhaia vsak torek, četrtek in soboto. — Issued every Tuesday Thursday
and Saturday.

PUBLISHED BY:

Edinost Publishing Company

2449 West 2nd Street,

CHICAGO, ILL.

Telephone: Canal 009.

Cene, oglasom na zahtevo

Advertising rates on application.

NAROČNINA:	Združene Države za celo leto	\$3.00
"	Združene Države za pol leta	\$1.50
"	Za Chicago, Kanado in Evropo za celo leto	\$3.50
"	Za Chicago, Kanado in Evropo za pol leta	\$1.75
SUBSCRIPTION:	For United States per year	\$3.00
"	For United States for half year	\$1.50
"	For Chicago, Canada and Europe per year..	\$3.50
"	Chicago, Canada and Europe for half year..	\$1.75

Entered as second class matter October 11th 1919, at Post Office at Chicago, Ill., under the act of March 3rd 1879.

Nekoliko vzrokov, da draginja raste.

Vsi vemo, da je od lanskega poletja naprej pričelo padati na splošno publiko neko breme. Vsi smo ga čutili brez razlike, zlasti delavci, ki živimo od dnevnega zasluga, ki ga zaslužijo naše žuljeve roke. Po trgovinah je pričela postajati vsaka stvar dražja, vse je zlezlo navzgor. Danes za en cent, jutri zopet en cent itd., dokler ni prišlo do tako visoke točke, da je potreba za življenje odvagala naš dnevni zaslужek. Danes se nahajamo skoro na istem mestu, kot smo tako prvo leto po vojni. Najemnina je tako visoka, da je revni delavec komaj plačuje. Meso je danes na isti stopnji kot je bilo takoj po vojni. In druge potrebščine se draže dan za dnem. To je resnična slika sedanjega položaja in vidimo jo vsi.

Ko je leta 1920. Evropa in ostali svet začel misliti, da je potrebno, da se stabilizira valute, je pritem ves svet pričel z idejo, da je treba več producirati doma, pa manj naročati iz tujine. pa se bo bilanca valute nekako uravnala. Toda tudi ni šlo. Po vseh deželah je nastopila kriza. V Ameriki se je leta 1920. in 1921. pojavilo na enkrat na milijone brezposelnih in druga kriza je bila zopet v deželi. Državniki so začeli iskati zdravil proti krizi in brezposelnosti. Kapitalisti so sedli skupaj in delali načrte. Delavcem so pričeli znizevati plače, jih odslavljati itd. Na svoje zastave pa so napisali: nazaj moramo na normalno pot! Lepe besede, a ta pot nazaj na normalno pot pa je bila tlakirana na račun delavstva v njegovo škodo. Delavcem so zaslужek pristigli za skor 50 do 60 odstotkov v tej krizi. In ko se je lansko poletje zopet pričela industrija nekoliko boljše gibati, so pričeli najemati delavce nazaj za 50 do 60 odstokov nižjo plačo kot pa prej. Živilenske potrebščine pa se niso v primeru delavskoga zasluka znižale niti za polovico toliko kot se je delavčev zasluk. Organizirani delavci so kmalu uvideli, kako veliko krvico se hoče naprtiti na njihov hrbot, so protestirali začeli stavkati itd. Ko so se stavke nekoliko uravnale se je v deželi kmalu žasliš "boom" o naraščanju naročil, kolesje v industriji se je pričelo vrtni hitrejše, delavce so pričeli jemati nazaj v tovarne in danes je industrijski obrat na najvišji stopnji, ki jo ne pomni zgodovina Zedinjenih držav

In vse bi bilo, vsaj delavec rad potpri samo da ima za vsakdanji kruh — a ravno tega nima. Draginja je visoka. delavčev zasluk pičel s katerim ne more shajati. Kaj bo sledilo temu si sodi lahko vsak sam.

Naš namen je danes podati par vzrokov, odkod izvira draginja. Ako draginja narašča, mora biti nekje neki vzrok, ki povzročuje, da draginja raste. Ti podatki, ki jih bomo vam navedli bodo pokazali na dejstva, ki povzročajo, da skačemo iz krize v krizo in tako naprej — a ne pridemo nikam.

Ko so Zedinjene države po vojni izročile administracijo železnic nazaj v privatne roke, vemo, da je cena prevozni silno poskocila. Poskocila je tako visoko da so znašali profitti veleznici, kakor sledi:

Union Pacific železnica je naredila tekom prvih štirih mesecev tega leta celih 7 milijonov dolarjev več dobička kot ga je naredila celo lansko leto.

Santa Fe železnica je razdelila čisti dobiček na delnice v lanskem letu in prišlo je na vsako delnico \$14.07.

Central Illinois železnica je naredila tekom lanskega leta celih 50 odstotkov več dobička kot leto prej.

New York Central železnica je naredila tekom leta prej.

In tako kažejo številke za vse proge velikanske dobičke, ki presegajo vse svote prejšnjih let. Ako bi to skupaj zračunalni bi naneslo na stotine milijonov. Te dohodki je pa plačala publika in nihče drugi. Za kolikor so dvignite železnice cene prevoznini, za toliko so bili prisiljeni dvignite cene produktom industrijski izdelovalci. Od tu se je naprtilo breme naprej na druge rame in počasi je prišlo na okrog vsa teža tega bremena leži na ramah konzumentov, katerih velika večina pa spada mej revnejši sloj med delovno ljudstvo.

Ko so zvišale železnice ceno prevoznini, je imel za njimi industrija priliko to breme opti na ramena konzumentov. Tako nista ne prvi ne drugi ničesar na izgubi. Zgubo trpi in nosi konzument, ta je pa ne more zvrniti naprej, ker jo nima za zvrniti nikam. Na koncu pota smo, trusti so si pomagali, a delavstvo si ne more. Draginja je velika po zaslugu magnatov, ki hrepene po visokih dividendah. Ti žanjejo bogate profite, kakor to pokazuje statistika dovolj jasno.

To so pa tudi vzroki, da draginja narašča. Ako bi bila vlaža bolj skrbna za interese publike kot je, bi bilo tudi marsikaj drugače kot je. Ker je pa dovoljeno vsakemu navijati cene, kakor se mu že zljubi, smo v razmerah v kakoršnih smo. Vsak sebi brado ustvarja ne glede je po volji in prav njegovemu bližnjemu ali ne. Bogatini na Wall streetu, ki monopolirajo trg in industrijo si pomagajo, a odvisen sloj, ki je odvisen od dnevnega zasluka si ne more je odvisen od njih milosti, katerih je pa vsled naraščajoče draginje vsak dan manj. Tako torej poznamo vzroke naraščajoče draginje. Pozna jih dobro tudi vlada in čudno je zakaj jih ne izkuša iztrebiti. Prav ni in vlada ima greh, ki k temu molči!

—n.

"EBINOST"

IZ SLOVENSKIH NASELBIN.

"BABILON"

Burka v petih dejanjih. Po A. Kotzebuejevi "zmešnjava na zmešnjavo." Za slov. oder nanovo pripredil Milan Rojan. (Konec.)

9. Prizor.

Trnovski, prejšnji.

TRNOVSKI: (sredi kmetov, oblečen kot je odšel v IV. dejanju. (Kmetje odidejo)

MAKS: Aha, tu je ugrabljen krasotica.

DOROTEJA: Ali je?

MAJOR: Grom in strela! Čez pas je preobilna.

HELENA: Najbrže naša krovja dekla?

FRIC: Sem li res začaran?

DOROTEJA: (zase) Ali vidim prav? Nima li moje čepice?

MAJOR: Smem li prošiti prelepa dama, da dvignete kape?

FRIC: Kdo ste, gospa?

MAKS: Ali gospica?

MAJOR: Ubožica je vsa zasopla. (Medtem so potisnili Trnovskega prav v ospredje.)

HELENA: Morebiti ima celo z ruto zavezana usta. Ne morem se načuditi okusu gospoda Frica? (Vzdigne pajčolan in zavpije začudena) Očka!

DOROTEJA: Moj soprog!

MAJOR: Moj brat!

JELICA: Moj stric!

FRIC: Gospod Trnovski?

MAKS: (potegne skrivaj Jelico na stran) To vse je izumila moja glava. Jaz sam sem napravil to babilonsko komedijo.

JELICA: Hudobnež!

TRNOVSKI: (ogleduje vse zaporedoma)

DOROTEJA: Moj ljubi Bog! Gospod Kazimir Juri Trnovski.

MAJOR: Grom in strela, ja brate!

HELENA: Povejte vendar, očka —

TRNOVSKI: (vrže vse raz sebe) Otroci nikdar ne bi vrjeli, da me kdo še na stara leta ugrabi.

MAJOR: Kako se je to prijetilo?

DOROTEJA: Tega niti sam ne ve.

TRNOVSKI: Vem, vem, dobro! Da bi tebe rešil, zlato moje srce!

DOROTEJA: Mene?

TRNOVSKI: Iz gole ljubezni do tebe.

DOROTEJA: Me je hotel li kdo ugrabit?

TRNOVSKI: Seveda le vprašaj nečaka.

DOROTEJA: Je že zopet ta razposajene vmes?

TRNOVSKI: To pot je on nedolžen, ker sem čul, kako si kričala.

DOROEJA: Kaj te to briga?

TRNOVSKI: Prav praviš, to me ne briga.

MAJOR: Ste li res kričala, gospa sestra?

DOROTEJA: Bila je to Helena.

HELENA: Oprostite mamica, vi ste kričala huje nego jaz.

MAJOR: Čemu?

DOROTEJA: Joj in gorje sem vpila radi tega malopridera. (pokaže na Maksa) Še danes mora od hiše. Vzemi svoj denar in Jelico in ne stopi nikdar več čez moj prag (Odide)

MAKS: Jaz vzamem svoje novce in ljubo Jelico. (jo prime pod roko) In grem svojo pot. (jo pelje seboj) Jelica: (se brani) Si li zblaznel?

MAKS: Čemu ta odporn? Ti si moja nevesta. Oče je dovolil. Nocoj bo poroka. Takoj pošljem po župnika. (jo pelje ven)

MAJOR: Grom in strela. Pogledati moram, kje sta, sicer mi jo dečko res odpelje, in lahko nastane še hujši babilon.

HELENA: Gospod Fric, ako vse dobro premislite, boste razumeli, da v tej hiši ni več človeka, ki bi imel nad vami padajenje. Adieu monsieur! (Odide)

FRIC: Gospod Trnovski, vi poravnate celo zadevo z menom v dvojboju.

TRNOVSKI: Jaz?

FRIC: Razžaljenje, kot sem je doživel v vaši hiši se more izbrisati le s krvoj.

TRNOVSKI: Jaz se ne bom streljal, toda če vas streljanje veseli, streljajte se z mojim bratom, ki je bolj ognjevit nego jaz. Takoj pošljem ponj.

FRIC: Ne trudite se, važni posli me nujno kličejo v mesto. Ko jih opravim, se vrnem v ta Babilon, da se maščujem nad vami in do tedaj se izurite v streljanju. (odide)

TRNOVSKI: (sam) Najprej me je ugrabil, sedaj me hoče pa ustreliti. Ali so že vsi odšli? (gleda okrog sebe) Hvala Bogu! (sede sredi odra) Tako sem zaspan. Lahko noč, gospoda (zeha) delajte v vašem Babilonu, kar hočete, jaz se moram odpočiti. Lahko noč!

dobivali na vsakih pet dni in žljenje sem vprašal njenega mojnj nucali svoje zobe. Ko sem pristopil k njim so nekako z veseljem rakli: Bajga toliko ljudi pa še ni bilo pri nas, kakor jih je danes. In res prišli so celo iz mesta Grand Haven 5 oseb to sorodniki in znanci, veliko število tudi tukajšnjih znancev in rojakov, da so imele ženske dolj polne roke dela z napravljenjem jedil je gotovo, kajti poleg gospodinje in Mr. Frank Debelakove matere je bilo še par drugih žensk, ki so pomagale. In za ugodnost v vseh ozirih je bilo izborno preskrbljeno. Ko se je zabava v polnem teku razvila in sem videl kako se vse vrti in pleše. sem si počel misliti, da bi tudi jaz enkrat šel, če prav sem neroden, mogoče bo pa šlo sem si mislil, saj če ne bom znal, bom pa nehal. In res izvolil sem si Mrs. Voletič. Seveda za dovočenje na vsakih pet dni in žljenje sem vprašal njenega mojnj nucali svoje zobe. Ko sem pristopil k njim so nekako z veseljem rakli: Bajga toliko ljudi pa še ni nobeden, ker je vsak večel, da ne delam to iz škodoželjenosti. ampak od veselja. Ko sva pa odplesala, mi pa Mrs. Voletič čestita in pove, da sem izvrsten plesalec. S tem sem se ojunačil in dobil pogum, da se mne nadalje plesal in to vedno z boljšim uspehom. Tako bodo videli (Dalje na 3. strani.)

